

Rhaglen Gyflawn

Cyfarfod

IS-BWYLLGOR CYNLLUNIO STRATEGOL CBC Y GOGLEDD

Dyddiad ac Amser

2.00 y.h., DYDD IAU, 4YDD MEDI, 2025

Lleoliad

Cyfarfod Rhithiol

Am fynediad cyhoeddus, cysylltwch â ni

Pwynt Cyswllt

Rhodri Jones

Rhodrijones1@gwynedd.llyw.cymru

01286 679556

IS-BWYLLGOR CYNLLUNIO STRATEGOL CBC Y GOGLEDD

Aelodau a phleidlais

Cynghorwyr

Craig ab Iago	Cyngor Gwynedd
Richard Jones	Cyngor Sir y Fflint
Chris Cater	Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy
Alan James	Cyngor Sir Ddinbych
Hugh Jones	Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam
Nicola Roberts	Cyngor Sir Ynys Môn

Aelod Eryri

Edgar Wyn Owen	Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri
----------------	----------------------------------

Swyddogion Cyswllt Cynghorau Cyfansoddol

Andrew Farrow	Cyngor Sir y Fflint
David Fitzsimon	Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam
James Harland	Cyngor Sir Conwy
Dewi Jones	Cyngor Sir Ynys Môn
Paul Mead	Cyngor Sir Ddinbych
Gareth Jones	Pennaeth Cynorthwyol yr Adran Cynllunio a'r Amgylchedd
Jonathan Cawley	Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri

Swyddogion yn Bresennol

Alwen Williams	Prif Weithredwr y Cyd-bwyllgor Corfforaethol
Iwan Evans	Swyddog Monitro
Claire Incedon	Dirprwy Swyddog Monitro
Dewi Morgan	Prif Swyddog Cyllid
Sian Pugh	Pennaeth Cynorthwyol Cyllid

R H A G L E N

1. YMDDIHEURIADAU

I dderbyn unrhyw ymddiheuriadau am absenoldeb.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Derbyn unrhyw ddatganiadau o fuddiant personol.

3. MATERION BRYS

Nodi unrhyw eitemau sy'n fater brys ym marn y Cadeirydd fel y gellir eu hystyried.

4. COFNODION Y CYFARFOD BLAENOROL

4 - 8

Bydd y Cadeirydd yn cynnig y dylid llofnodi cofnodion cyfarfod y pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 06/05/2025 fel rhai cywir.

5. CYTUNDEB CYFLAWNI'R CYNLLUN DATBLYGU STRATEGOL

9 - 18

Y Prif Weithredwr a'r Swyddog Cynllunio Strategol Rhanbarthol i gyflwyno'r adroddiad.

6. MATERION AC OPSIYNAU SY'N YMWNEUD AG ARIANNU'R GWAITH O GYNHYRCHU'R CYNLLUN DATBLYGU STRATEGOL (CDS)

19 - 27

Y Prif Weithredwr a'r Swyddog Cynllunio Strategol Rhanbarthol i gyflwyno'r adroddiad.

**IS-BWYLLGOR CYNLLUNIO STRATEGOL
CYD-BWYLLGOR CORFFOREDIG Y GOGLEDD
06/05/2025**

Yn bresennol:

Y Cyngorwyr: Nicola Roberts (Cyngor Sir Ynys Môn), Hugh Jones (Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam), Christopher Bithell (Cyngor Sir y Fflint), Alan James (Cyngor Sir Ddinbych), Craig ab Iago (Cyngor Gwynedd), Chris Cater (Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy) ac Edgar Wyn Owen (Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri).

Prif Swyddogion: David Fitzsimon (Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam), James Harland (Cyngor Sir Conwy), Emlyn Jones (Cyngor Sir Ddinbych), Gareth Jones (Pennaeth Cynorthwyol Cynllunio a'r Amgylchedd), Jonathan Cawley (Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri), Dewi F Jones (Cyngor Sir Ynys Môn).

Swyddogion yn bresennol:

Alwen Williams (Prif Weithredwr Cyd-bwyllgor Corfforedig y Gogledd), Claire Incedon (Dirprwy Swyddog Monitro), Andy Roberts (Swyddog Cynllunio Datblygu Strategol Rhanbarthol), David Hole (Rheolwr Rhaglen Gweithredu Cyd-bwyllgor Corfforedig y Gogledd), Sian Pugh (Pennaeth Cynorthwyol Cyllid), Misbah Mahmood (Swyddog Arweiniol Gwasanaethau Democraataidd Cyd-bwyllgor Corfforedig y Gogledd).

Eraill yn bresennol: Chris Smith (Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam).

Ymddiheuriadau:

Dewi Morgan (Prif Swyddog Cyllid).

1. ETHOL CADEIRYDD

PENDERFYNWYD ethol y Cynghorydd Nicola Roberts yn Gadeirydd yr Is-bwyllgor ar gyfer 2025/26.

2. ETHOL IS-GADEIRYDD

PENDERFYNWYD ethol y Cynghorydd Hugh Jones yn Is-gadeirydd yr Is-bwyllgor ar gyfer 2025/26.

3. YMDDIHEURIADAU

Cafwyd ymddiheuriadau gan Dewi Morgan (Prif Swyddog Cyllid).

4. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Nid oedd unrhyw ddatganiad o fuddiant personol.

5. MATERION BRYD

Ni chodwyd unrhyw faterion bryd.

6. CYLCH GORCHWYL YR IS-BWYLLGOR CYNLLUNIO STRATEGOL

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Dirprwy Swyddog Monitro.

PENDERFYNWYD

Mabwysiadu'r Cylch Gorchwyl.

Y RHESYMAU AM Y PENDERFYNIAD

Rhaid i'r Is-bwyllgor weithredu'r rheolau a'r gweithdrefnau hynny fel y cawsant eu mabwysiadu gan y CBC ac a nodir yn y Cylch Gorchwyl – dyma'r pwerau sydd wedi eu dirprwyo i'r Is-bwyllgor. Rhaid i unrhyw ddiwygiad i'r telerau hyn gael ei gymeradwyo gan y Cyd-bwyllgor Corfforedig.

TRAFODAETH

Cymeradwyodd y Cyd-bwyllgor Corfforedig (CBC) sefydlu'r Is-bwyllgor Cynllunio Strategol, er mwyn cyflawni'r swyddogaeth o ddatblygu a chynhyrchu Cytundeb Cyflawni a Chynllun Datblygu Strategol (SDP) ar gyfer y CBC. Cadarnhawyd y byddai'r pŵer i fabwysiadu neu adolygu'r cynllun yn cael ei gadw i'r CBC.

Fe ddirprwywyd i'r Is-bwyllgor gyflawni'r swyddogaethau fel yr amlinellir yn y Cylch Gorchwyl. Nodwyd bod y swyddogaethau hyn yn adlewyrchu'r cyfrifoldebau a nodir yn Rheoliadau Cynllunio Gwlad a Thref (Cynllun Datblygu Strategol) (Cymru) 2021. Tynnwyd sylw at y ffaith fod natur strategol rôl yr Is-bwyllgor yn ei gwneud yn bosib i ddatblygu cynllun ar sail ranbarthol, mewn cydweithrediad ag Awdurdodau Lleol a phartneriaid eraill, gan gynnwys Llywodraeth Cymru, Awdurdodau Lleol cyfansoddol, y Parc Cenedlaethol, a rhanddeiliaid allweddol eraill.

Eglurwyd mai un rhan allweddol o gyflawni'r cynllun oedd rôl yr Is-bwyllgor o ran darparu cyngor strategol i'r Cyd-bwyllgor Corfforedig i gydlynu cynllunio, datblygu a chyflawni'r cynllun, yn unol â'r swyddogaethau a nodir yn y Cylch Gorchwyl. Nodwyd ymhellach fod yr Is-bwyllgor hefyd yn gyfrifol am fonitro ac adolygu cynnydd a gwneud argymhellion i'r CBC.

Cadarnhawyd y byddai'r Is-bwyllgor yn cael ei gefnogi gan Grŵp Swyddogion Cynllunio (POG) sy'n cael ei arwain gan swyddogion. Amlinellwyd y byddai'r Grŵp Cynghori hwn yn cael ei arwain gan swyddog o'r Cyngor a gynrychiolir drwy'r Cadeirydd etholedig. Nodwyd y byddai'r swyddog arweiniol hwn yn cadw cysylltiad â'r Cadeirydd i roi'r wybodaeth ddiweddaraf am raglennu gwaith a chyflawni'r prosiect, gyda chefnogaeth swyddogion o'r CBC.

Holwyd, mewn perthynas â chadw golwg ar y gwaith o gynhyrchu'r SDP, a fyddai ymgynghori'n digwydd ar draws y gogledd i gyd neu ddim ond yn yr ardaloedd hynny lle roedd cynlluniau yn cael eu cynnig neu eu rhagweld. Mewn ymateb, nodwyd, gan y byddai'r cynllun yn cael ei gynhyrchu ar sail ranbarthol, y byddai'r ymgynghoriad hefyd yn cael ei gynnal ar sail ranbarthol. Eglurwyd y byddai hyn yn sicrhau proses deg ac agored, gan roi cyfle i bob unigolyn a chymuned ymgysylltu.

Holwyd a fyddai'r broses ymgynghori yn cynnwys cyfarfodydd wyneb yn wyneb neu yn cael ei chynnal ar-lein yn unig. Mewn ymateb, nodwyd y byddai'r holl ddulliau cyfathrebu sydd ar gael ac sy'n ymarferol yn cael eu hystyried yn ystod y broses ymgynghori, gyda'r nod o gyrraedd cymaint o unigolion a rhanddeiliaid perthnasol â phosibl. Fodd bynnag,

eglurwyd y byddai technoleg ddigidol a dulliau ar-lein yn debygol o chwarae rhan allweddol wrth hwyluso'r gwaith ymgynghori fesul rhanbarth, yn dibynnu ar yr adnoddau sydd ar gael i bob awdurdod lleol. Pwysleisiwyd y byddai'r holl ddulliau cyfathrebu ar gael, gan ddefnyddio'r dull fyddai'n gweddu orau i faint y gynulleidfa.

7. BLAEN GYNLLUN GWAITH YR IS-BWYLLGOR CYNLLUNIO STRATEGOL

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Dirprwy Swyddog Monitro.

PENDERFYNWYD

Cytuno ar y Blaen Gynllun Gwaith.

Y RHESYMAU AM Y PENDERFYNIAD

Mae'r Blaen Gynllun Gwaith yn nodi calendr o gyfarfodydd ar gyfer y cyfnod hyd at fis Rhagfyr 2025 ac mae'n cyd-fynd â dyddiadau cyfarfodydd y CBC a'r amserlen bresennol a fabwysiadwyd i gynhyrchu Cytundeb Cyflawni a'r camau cynllunio cychwynnol.

TRAFODAETH

Nodwyd y byddai'r aelodau'n cael eu holi maes o law ar gyfer dyddiadau cyfarfodydd Is-bwyllgor posibl yn y dyfodol. Eglurwyd, wrth i'r rhaglen ddatblygu, y byddai'r flaen raglen waith yn cael ei harwain gan y Cadeirydd a'r aelodau, yn unol â chyfrifoldebau'r Is-bwyllgor.

Gofynnwyd ai aelodau'r Is-bwyllgor fyddai'n penderfynu ar yr eitemau o fewn y flaen raglen waith. Mynegwyd pryder ynglŷn â'r pwnc tai, yn enwedig o ran y berthynas rhwng twf y farchnad dai yn y dyfodol a'r defnydd o Erthygl 4 yng Nghyngor Gwynedd a Pharc Cenedlaethol Eryri. Mynegwyd bod awydd i drafod y pwnc hwn cyn gynted â phosibl oherwydd natur brys y mater.

Mewn ymateb, nodwyd bod y cynllun yn parhau i fod yn y cam rhagarweiniol. Cytunwyd bod penderfyniadau ynglŷn â ble a faint o dwf a ddylai ddigwydd yn ganolog i ddatblygiad y Cynllun Datblygu Strategol. Pwysleisiwyd bod yn rhaid i dwf o'r fath fod yn strategol ei natur, gan dargedu ardaloedd penodol ar gyfer datblygiadau priodol.

Mynegwyd bod pryder ynghylch canlyniadau posibl mabwysiadu Erthygl 4 gan Barc Cenedlaethol Eryri, ac yn benodol y gallai gynyddu'r pwysau ar Gyngor Conwy a Chyngor Sir Ynys Môn i ganiatáu datblygu tai haf newydd. Nodwyd y gallai hyn gael effaith niweidiol ar yr economi leol ac ysgolion, ac y gallai gyfrannu at ddadleoli'r boblogaeth leol.

Holwyd pa bryd y byddai'r aelodau yn gweld y Cytundeb Cyflawni drafft ar gyfer yr SDP. Holwyd ymhellach a oedd awdurdodau lleol wedi'u dynodi fel ymgynghorwyr allweddol. Mewn ymateb, nodwyd bod y Cytundeb Cyflawni ar hyn o bryd yn ei gam drafft cyntaf a bod cynnydd sylweddol wedi'i wneud i gyrraedd y pwynt hwn. Nodwyd bod ymgynghori anffurfiol wedi dechrau yn ystod yr wythnos ddiwethaf, yn dilyn y gofyniad i Lywodraeth Cymru adolygu'r cynllun i ddechrau. Nodwyd ymhellach y byddai'r ddogfen yn cael ei chylchredeg i bob un o'r awdurdodau cynllunio lleol yn fuan, a hefyd yn uniongyrchol i aelodau'r Is-bwyllgor ac i'r swyddogion polisi ym mhob Cyngor. Cadarnhawyd bod Awdurdodau Lleol yn ymgynghorwyr allweddol, ac y byddai cydweithio yn hanfodol os am gynhyrchu'r SDP yn llwyddiannus.

Mynegwyd y byddai dogfen sy'n amlinellu'r berthynas rhwng Cynlluniau Datblygu Strategol a Chynlluniau Datblygu Lleol (CDLI) o werth i'r aelodau, yn enwedig i helpu i egluro eu synergedd ac unrhyw oblygiadau cyfreithiol sy'n codi rhwng y ddau. Mewn ymateb, nodwyd bod hwn yn argymhelliad defnyddiol ac y byddai'n cael ei flaenoriaethu yn y dyfodol, gyda dogfennaeth electronig i'w cylchredeg gyda'r nod o ffurfio eitem agenda i'w thrafod yn y dyfodol.

Cwestiynwyd a oedd yr amserlen pum mlynedd ar gyfer cynhyrchu'r SDP yn realistig. Mewn ymateb, nodwyd mai syniad o amserlen oedd hynny a gynhwyswyd yn y canllawiau gan Lywodraeth Cymru.

8. Y DULL O GYNHYRCHU'R CYNLLUN DATBLYGU STRATEGOL (SDP) AR GYFER GOGLEDD CYMRU

Cyflwynwyd yr adroddiad gan Brif Weithredwr Cyd-bwyllgor Corfforedig y Gogledd a'r Swyddog Cynllunio Datblygu Strategol Rhanbarthol.

PENDERFYNWYD

Derbyn yr adroddiad.

Y RHESYMAU AM Y PENDERFYNIAD

Sicrhau bod yr Is-bwyllgor Cynllunio Strategol yn gwbl ymwybodol o'r dull i'w gymryd gyda'r SDP a'r prif gamau sy'n gysylltiedig â'r broses o ddrafftio cynlluniau.

TRAFODAETH

Eglurwyd mai pwrpas yr adroddiad oedd rhoi trosolwg cychwynol i'r Is-bwyllgor o'r broses, gan amlinellu'r sefyllfa bresennol a'r rhesymau pam fod cynnydd eisoes wedi'i wneud cyn y cyfarfod cyntaf hwn. Y gobaiith oedd y byddai'r aelodau'n gweld y gwerth o wneud hynny, yn enwedig gan fod y CBC hwn yn un o ddim ond pedwar ledled Cymru, gyda dim ond rhanbarth Caerdydd wedi symud ymlaen yn ddigon pell i ddatblygu ac ymgynghori ar Gytundeb Cyflawni drafft. Nodwyd, felly, fod y rhanbarth hwn tua 9 i 10 mis y tu ôl i Gaerdydd, ond cydnabuwyd serch hynny bod y cynnydd mewn ardaloedd CBC eraill wedi bod hyd yn oed yn fwy heriol.

Nodwyd bod yr adroddiad yn cynnwys y cefndir deddfwriaethol yn ogystal â'r cyd-destun ehangach ar gyfer cynhyrchu SDP, sy'n dyddio'n ôl i Ddeddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004 ond na chafodd ei ddeddfu trwy reoleiddiad tan 2021 o dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru). Pwysleisiwyd mai'r prif sbardun ar gyfer dechrau gwaith ar Gytundeb Cyflawni drafft oedd y gofyniad a osodwyd gan Lywodraeth Cymru i bob CBC gyflwyno cytundeb o'r fath erbyn diwedd 2024.

Nodwyd bod amserlen saith pwynt yn bodoli ar gyfer cynhyrchu, cytuno a chyflwyno'r Cytundeb Cyflawni, a bod y cam roeddem ni arno yn disgyn rhwng pwyntiau dau a phedwar. Cadarnhawyd bod hyn yn parhau i fod yn unol â'r amserlen ddangosol, fwy neu lai. Eglurwyd bod y Cytundeb Cyflawni drafft eisoes wedi'i gynhyrchu a'i gyflwyno i Lywodraeth Cymru, ac y byddai'n cael ei gylchredeg i randdeiliaid allweddol yn ystod yr wythnosau nesaf. Yn dilyn hynny, byddai ymgynghoriad ehangach yn ystod mis Mai a Mehefin, gyda'r bwriad o geisio cymeradwyaeth i gyflwyno'r cytundeb, yn amodol ar ystyriaethau cyllid ac adnoddau, erbyn mis Gorffennaf. Nodwyd ymhellach fod yr amserlen arfaethedig yn nodi y byddem yn ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru ym mis Awst.

Nodwyd bod dau gyfarfod allweddol wedi'u nodi yn y flaen raglen waith: y cyntaf ddiwedd mis Mehefin neu ddechrau mis Gorffennaf, i gyd-fynd â'r adborth a geir o'r ymgynghoriad ar y Cytundeb Cyflawni; a'r ail ym mis Hydref neu Dachwedd, pan fyddai diweddariad pellach yn cael ei ddarparu ynglŷn â chymeradwyaeth Llywodraeth Cymru a chychwyn y broses o gynhyrchu'r SDP.

Tynnwyd sylw at y ffaith fod yr adroddiad yn cynnwys trosolwg eang o'r rhaglen wyth cam ar gyfer datblygu'r cynllun, a gafodd ei siapio gan y rheoliadau perthnasol sy'n llywodraethu cynhyrchu SDPs. Nodwyd hefyd fod yr adroddiad yn adnabod nifer o agweddau cadarnhaol a chyfleoedd sydd ar gael i'r Is-bwyllgor trwy gynhyrchu'r SDP ar y cyd fel rhanbarth, dros amserlen hirach ac ar lefel strategol uwch.

Gofynnwyd, mewn perthynas â'r archwiliad ffurfiol o gadernid yr SDP, a fyddai'r broses hon yn gyhoeddus ei natur, yn debyg i'r CDLI. Mewn ymateb, cadarnhawyd bod hyn yn gywir. Eglurwyd y byddai'r broses yn dilyn yr un gweithdrefnau â'r rheini a ddefnyddir ar gyfer CDLI.

Dechreuodd y cyfarfod am 15:00 a gorffennodd am 15:40

Cadeirydd

ADRODDIAD I'R IS-BWYLLGOR CYNLLUNIO STRATEGOL

4 Medi, 2025

TEITL: Cytundeb Cyflawni'r Cynllun Datblygu Strategol

AWDUR: Alwen Williams, Prif Weithredwr
Andy Roberts, Swyddog Cynllunio Strategol Rhanbarthol

1. PWRPAS YR ADRODDIAD

1.1. Mae'r adroddiad hwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Is-bwyllgor Cynllunio Strategol yn dilyn ymarfer ymgynghori a gynhaliwyd ar gyfer y Cytundeb Cyflawni (CC) i'r Cynllun Datblygu Strategol (CDS) i Ogledd Cymru. Mae'n tynnu sylw at y broses ymgynghori a ddilynwyd, unrhyw sylwadau a dderbyniwyd (ar adeg ysgrifennu'r adroddiad) a'r camau nesaf sy'n gysylltiedig â chyflwyno'r Cytundeb Cyflawni i Lywodraeth Cymru.

2. Y PENDERFYNIAD A GEISIR

2.1. Ystyried y Cytundeb Cyflawni drafft yn dilyn ymgynghori, ac argymhell i'r Cyd-bwyllgor Corfforedig ei fod yn barod i'w gymeradwyo a'i gyflwyno i Lywodraeth Cymru, yn amodol ar benderfyniad cyllid yr CDS.

3. Y RHESWM AM Y PENDERFYNIAD

3.1. Yr Is-bwyllgor Cynllunio Strategol sydd yn gyfrifol am baratoi'r Cytundeb Cyflawni drafft. Mae gan yr is-bwyllgor swyddogaethau cydlynu a chynllunio ynghylch pob cam tuag at gyflawni'r CDS.

4. CEFNIDIR AC YSTYRIAETHAU PERTHNASOL

4.1. Cafodd aelodau'r Is-bwyllgor Cynllunio Strategol eu briffio ar y Cytundeb Cyflawni drafft CDS mewn sesiwn wybodaeth anffurfiol i'r Aelodau a gynhaliwyd ddydd Gwener, 27 Mehefin, 2025. Cafodd yr Aelodau wybodaeth ar gynnwys y Cytundeb Cyflawni drafft at ddibenion ei gyhoeddi ar ôl ymgynghori, yn unol â gofynion rheoliadau'r CDS. Cynghorwyd yr aelodau hefyd ar sefyllfa ariannu'r CDS a gofynnwyd am ragor o wybodaeth am yr opsiynau sydd ar gael i ariannu'r CDS yn llawn. Mae'r adborth o'r sesiwn wybodaeth hon wedi'i gasglu ynghyd, a daethpwyd ag o i'r cyfarfod hwn i'w ystyried yn ffurfiol. Mae'r sefyllfa ynglŷn â chyllid a'r opsiynau yn destun papur ar wahân a gyflwynwyd i'r cyfarfod hwn.

4.2. Ystyriwyd y Cytundeb Cyflawni drafft a'r camau gweithdrefnol ar gyfer ymgynghori (nad yw'n statudol) gan y CBC yn ei gyfarfod ar 18 Gorffennaf, 2025 – [dolen i'r adroddiad](#).

- 4.3. Dechreuodd y broses ymgynghori yn dilyn cyfarfod y CBC ar ddydd Gwener, 18 Gorffennaf a bydd yn parhau tan ddydd Gwener, 29 Awst, 2025. Mae hyn yn caniatáu cyfnod o chwe wythnos ar gyfer ymgynghori. Cyhoeddwyd y ddogfen ar wefan Uchelgais Gogledd Cymru, ynghyd â gwybodaeth gyd-destunol am bwrpas y ddogfen a sut i wneud sylwadau arni. Dyma ddolen i ymgynghoriad y Cytundeb Cyflawni ar y wefan: [Uchelgais Gogledd Cymru | Cynllunio Strategol](#). Bu'r ymgynghoriad hefyd gael ei hyrwyddo drwy gyfryngau cymdeithasol.
- 4.4. Mae Rheoliadau y CDS yn nodi mathau o randdeiliaid y dylai'r CBC geisio ymgysylltu â nhw fel rhan o'r broses CDS gaiff eu diffinio fel naill ai 'Ymgylgoreion Penodol' neu 'Ymgylgoreion Cyffredinol'. O ran Ymgylgoreion Penodol, mae'r rheoliadau'n rhagnodol o ran pwy ddylai'r rhain gynnwys ac mae'r CBC wedi llunio rhestr gyswllt sy'n cynnwys yr holl rai y cyfeirir atynt yn y Rheoliadau, a chyrrff ychwanegol y mae'r CBC yn teimlo sy'n berthnasol i'w cynnwys. Mae'r Ymgylgoreion Penodol yn cynnwys pob Aelod o Awdurdodau Lleol cyfansoddol y CBC, yr holl Gynghorau Tref a Chymuned yn ardal y CBC, ymgymerwyr statudol fel cwmnïau Dŵr a Phŵer, Cyfoeth Naturiol Cymru, adrannau'r Llywodraeth a swyddogion Awdurdodau Lleol. Mae'r grŵp hwn wedi'i ymestyn i ymgorffori Aelodau o'r Senedd ac Aelodau Seneddol, ac ystod o gydwethwyr corfforaethol allweddol y mae'r CBC eisoes yn ymgysylltu â nhw.
- 4.5. Mae rheoliadau'r CDS yn llawer llai rhagnodol mewn perthynas ag Ymgylgoreion Cyffredinol, gan gyfeirio yn unig at categorïau o ymgylgoreion y dylai'r CBC geisio ymgysylltu â nhw. Mae'r rhain yn cynnwys grwpiau sy'n darparu gwasanaethau gwirfoddol i gymunedau, grwpiau crefyddol amrywiol, grwpiau y mae eu prif swyddogaeth yn ymwneud ag iaith a diwylliant, grwpiau busnes, a'r rhai sy'n ymwneud ag adeiladu a datblygu. Lluniwyd rhestr gynhwysfawr o gysylltiadau o'r rhestrau a ddefnyddiwyd eisoes gan Awdurdodau Lleol Gogledd Cymru fel rhan o'u prosesau Cynllun Datblygu Lleol, a dyma a ffurfiodd y sail i'r e-bost gynhwysfawr anfonwyd ar 18 Gorffennaf i godi ymwybyddiaeth am broses y CDS y Cytundeb Cyflawni ac i roi cyfle i fod yn rhan o gamau dilynol proses y CDS.
- 4.6. Mae cyfle hefyd i unrhyw aelod o'r cyhoedd wneud sylwadau ar y Cytundeb Cyflawni, ac mae hyn yn cael ei wneud yn glir fel rhan o'r wybodaeth a ddarperir ar y wefan. Yn amlwg, wrth i'r CDS fynd rhagddo, bydd ymgynghoriadau cyhoeddus penodol yn cael eu cynnal ar gamau allweddol yn y broses, fel y Strategaeth a Ffafrir a'r CDS wedi'i Adneuo.

5. CYNNYDD YN Y GWAITH YMGYNGHORI

- 5.1. Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn mae'r ymgynghoriad yn ei wythnos olaf (chweched). O ystyried natur weithdrefnol y ddogfen Cytundeb Cyflawni, ni ragwelir y bydd ymateb sylweddol, a dyma'r profiad cyson gydag awdurdodau lleol pan fyddant wedi cyhoeddi eu Cytundebau Cyflawni CDLI. Wedi dweud hynny, mae'n bwysig bod y CBC yn agored o'r cychwyn cyntaf wrth baratoi'r CDS a rhan bwysig o'r ymgynghoriad hwn yw codi ymwybyddiaeth bod y CBC wedi dechrau'r broses CDS a bod cyfle i ystod eang o randdeiliaid fod yn rhan o'r broses wrth iddi fynd rhagddi.
- 5.2. Caiff hyn ei adlewyrchu yn yr ymatebion a dderbyniwyd hyd yma, gan mai dim ond tri sylw penodol fel y cyfryw sydd yn ymwneud yn uniongyrchol â'r Cytundeb Cyflawni, ac mae'r rhain yn cael eu dangos yn **Atodiad 1** ynghyd â'r ymatebion i'r sylwadau hynny. Nid oedd y sylwadau hyn yn ceisio diwygio'r CC ond roeddent eisiau eglurhad ar rai pwyntiau allweddol.
- 5.3. Bu lefel sylweddol o gydnabyddiaeth o'r cyswllt y mae'r CBC wedi'i wneud â rhanddeiliaid gan hyrwyddo'r cyfle i fod yn rhan o'r broses CDS, ac mae'r rhain i gyd wedi bod yn gadarnhaol wrth ddiolch i'r CBC am y cyfle. Mae hefyd wedi helpu i egluro a diweddarau manylion cyswllt o'r rhestrau a ddarparwyd gan yr Awdurdodau Lleol, rhai ohonynt yn dyddio'n ôl sawl blwyddyn

erbyn hyn. Bydd hyn yn helpu i resymoli'r rhestrau cyswllt yn gyffredinol ar ôl cwblhau'r Cytundeb Cyflawni a'i baratoi i'w gyflwyno i Lywodraeth Cymru.

6. CAMAU NESAF

- 6.1. Gan fod yn rhaid paratoi'r adroddiad hwn cyn diwedd y cyfnod ymgynghori, oherwydd gwyliau mis Awst ac amseroedd arweiniol hirach i aildechrau pwyllgorau CBC ym mis Medi, mi fydd unrhyw sylwadau pellach a dderbynnir, **ynghyd ag unrhyw argymhellion ar gyfer newidiadau**, yn cael eu cyflwyno i'r cyfarfod ar y 4ydd o Fedi. Er na ddisgwylir y bydd unrhyw beth sylfaenol yn codi, mae'r tuedd fel yr arfer bod sylwadau yn cael eu derbyn ar ddiwedd y cyfnodau ymgynghori, er bod chwe wythnos wedi'i ganiatáu ar gyfer sylwadau.
- 6.2. Yn amodol ar gael unrhyw sylwadau pellach, gofynnir i'r is-bwyllgor gadarnhau bod y Cytundeb Cyflawni yn barod i'w gyflwyno i Lywodraeth Cymru ac argymhell hyn i gyfarfod nesaf o'r CBC. Mae'r gallu i gyflwyno'r Cytundeb Cyflawni yn ffurfiol i Lywodraeth Cymru am gymeradwyaeth hefyd yn amodol ar y CBC yn penderfynu sut y bydd y CDS yn cael ei ariannu'n llawn (gweler adroddiad ar wahân ar yr agenda).

7. GOBLYGIADAU ARIANNOL

- 7.1. Bydd y costau'n cael eu tynnu o gyllidebau presennol CBC y Gogledd gyda'r gefnogaeth angenrheidiol gan dimau Cyfreithiol a Chyllid y CBC. Bydd y CBC hefyd yn ceisio sicrhau cymorth ariannol pellach gan Lywodraeth Cymru. O ran cyllideb bresennol y CBC ar gyfer 2025-26 sy'n ymwneud â'r CDS byddai angen cynyddu'r gyllideb hon 50% o'r lefel bresennol bob blwyddyn, dros gyfnod cynhyrchu'r cynllun sef 2026-2031, i gwrdd â chostau llawn yr CDS. Mae asesiad manylach yn rhan o adroddiad pellach ar yr agenda yma.

8. GOBLYGIADAU CYFREITHIOL

- 8.1. Mae gan y Cyd-bwyllgor Corfforedig ddyletswydd statudol i baratoi Cynllun Datblygu Strategol o dan Ddeddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004 (fel y'i diwygiwyd). Mae'r gofynion a'r camau penodol i gynhyrchu Cynllun Datblygu Strategol wedi'u nodi yn Rheoliadau Cynllunio Gwlad a Thref (Cynllun Datblygu Strategol) (Cymru) 2021.

ATODIADAU:

Atodiad 1: Sylwadau ac Ymatebion Penodol

YMATEB Y SWYDDOGION STATUDOL:

i. Swyddog Monitro:

“Mae yna gyfres o benderfyniadau allweddol sy'n arwain yn y pen draw at fabwysiadu Cynllun Datblygu Strategol. Er yn ddogfen dechnegol mewn sawl agwedd, mae cymeradwyo'r Cytundeb Cyflawni i'w gyflwyno i Lywodraeth Cymru yn benderfyniad arwyddocaol. Mae'n nodi proses arfaethedig ac ymrwymiad y CBC i gyflawni'r Cynllun. Mae'r argymhelliad yn tynnu sylw at y mater o ariannu proses y Cynllun a'r angen i'r

CBC sicrhau bod y mater hwn yn cael ei ddatrys fel rhagamod ar gyfer cyflwyno'r Cytundeb i Lywodraeth Cymru. Mae'r adroddiad cysylltiedig ar gyllid yn nodi'r materion allweddol sy'n dal angen sylw a bydd angen i'r CBC eu hystyried fel rhan o'i safbwynt cyffredinol ar y gyllideb a'i gynrychioliadau at Lywodraeth Cymru."

ii. Swyddog Cyllid Statudol:

"Mae cyflwyno'r Cytundeb Cyflawni yn gam allweddol wrth ddatblygu'r Cynllun Datblygu Strategol.

Bydd aelodau'n nodi bod cyllido'r CDS yn eitem ar wahân ar agenda'r cyfarfod hwn. Fel y nodwyd yn yr adroddiad, mae cyllideb ar waith i ariannu'r gwaith hwn yn 2025/26, a bydd rhaid cymeradwyo'r gyllideb ar gyfer 2026/27 cyn diwedd Ionawr 2026."

Atodiad 1: Cytundeb Cyflawni'r CDS: Sylwadau a dderbyniwyd ac Ymatebion

Cyf	Sylwadau gan	Manylion y Sylwadau	Ymateb y CBC i'r Sylwadau	Newidiadau i'r Cytundeb Cyflawni
1	Cynghorydd Geraint Wynn Parry Cyngor Gwynedd	<p>Diolch i chi am anfon y wybodaeth hon i mi. Fel Cynghorydd newydd, mae gen i lawer o ddi-ddordeb yn eich sefydliad (y CBC) a chyflwyno Cynlluniau Strategol (lle mae Trafnidiaeth yn rhan bwysig o'r prif Gynllun Strategol ei hun).</p> <p>Mi wna i ddarllen y Cytundeb Cyflawni mewn mwy o fanylder a gadael i chi wybod.</p> <p>Un broblem sy'n sefyll allan yn syth yw eich rhaglen gydag amserlen fer iawn er mwyn cytuno ar ddrafft o'r Cytundeb Cyflawni. Mae'n rhaid dangos cydweithrediad er mwyn derbyn sylwadau pawb os ydych am osgoi cwynion. Os ydych wedi colli amser yn darparu'r Cytundeb, mae wir angen i chi osgoi gwasgu ar amseru'r gymeradwyaeth. Rwy'n dweud hyn yn y ffordd orau bosib.</p>	<p>Diolch i chi am eich e-bost diweddar mewn ymateb i'r hysbysiad o gyhoeddi Cytundeb Cyflawni drafft y Cynllun Datblygu Strategol. Yn ogystal â hyn, gwerthfawrogi eich bod wedi nodi'r diddordeb sydd gennych yn y cynllun i'r dyfodol. Yn amlwg, rydych chi'n rhanddeiliad pwysig a byddwch yn derbyn gwybodaeth wrth i'r cynllun fynd yn ei flaen.</p> <p>Mae trafndiaeth, fel y cyfeiriwch, yn elfen allweddol o'r cynllun, o ran y Cynllun Datblygu Strategol yn cydnabod cynlluniau a phrosiectau trafndiaeth penodol lle gellid bod angen gwarchod y tir y mae arnynt ei angen, er enghraifft, ond hefyd o ran cydnabod pwysigrwydd isadeiledd trafndiaeth i gefnogi'r strategaeth ofodol a'r prif leoliadau ar gyfer twf a datblygiad yn y dyfodol. Bydd y Cynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol yn ffynhonnell allweddol i lywio hyn.</p> <p>O ran amseru'r Cytundeb Cyflawni, nid oes unrhyw fwriad i frysio i'w baratoi ac mewn gwirionedd nid yw'r ymgynghoriad sydd newydd gael ei ddechrau ers chwe wythnos yn ofyniad statudol ond mae'n un y mae'r CBC wedi cydnabod ei fod yn bwysig yn ysbryd bod yn agored a rhannu pob cam o'r broses. Yn ogystal, dogfen weithdrefnol yn unig yw'r cytundeb</p>	Dim

			<p>cyflawni, cynllun o sut y bydd y cynllun yn cael ei gynhyrchu os hoffech chi, ac nid yw'n cynnwys unrhyw beth sy'n ymwneud â llunio polisi cynllun neu ddynodi lleoliad datblygiad, er enghraifft. Mae Llywodraeth Cymru yn ymwybodol o'r cam a gyrhaeddwyd gyda'r cynllun ac yn cefnogi'r cynnydd cadarnhaol a wnaed gan y CBC i baratoi ar gyfer cychwyn y Cynllun Datblygu Strategol.</p>	
2	Cynghorydd Jina Gwyrfai Cyngor Gwynedd	Cynllun Datblygu Strategol newydd - Hoffwn weld pa sylw fydd yn cael ei roi i'r Adroddiad Cymunedau Cymraeg a'r iaith Gymraeg.	<p>Diolch am eich e-bost mewn perthynas â'r Cynllun Datblygu Strategol. Gan fod y Cynllun Datblygu Strategol yn broses sydd bron yn union yr un fath â'r un a ddefnyddir ar gyfer Cynlluniau Datblygu Lleol fel eich un chi yng Ngwynedd, mae'r gofynion i ystyried yr effaith ar y Gymraeg yr un fath ag ar gyfer y Cynllun Lleol. Roedd hyn yn cynnwys ystyried yr effaith ar y Gymraeg fel rhan o Asesiad Effaith Integredig ehangach i sicrhau bod y cynllun mor gynaliadwy â phosib, ac yn unol ag amcanion Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Mae'r CBC eisoes yn cynllunio gwaith i adnabod sgôp yr asesiad hwn ac agweddau allweddol yr effaith ar yr iaith Gymraeg i'w cynnwys yn hynny.</p> <p>I lywio'r uchod, cyfeirir at yr holl dystiolaeth berthnasol a bydd hynny wrth gwrs yn cynnwys y cyhoeddiad diweddar yr ydych chi'n cyfeirio ato. Er bod y cyhoeddiad yn cyfeirio yn bennaf at newidiadau sydd eu hangen i bolisi a chanllawiau cenedlaethol, mae'n amlwg ei fod yn berthnasol i'r broses Cynllun Datblygu Strategol ac yn enwedig felly pan fo ei argymhellion yn arwain at newidiadau i bolisi a chanllawiau cenedlaethol y bydd angen i'r CDS wedyn gydymffurfio â nhw.</p>	Dim

3	Jenny Emmett Heneb: Ymddiriedolaeth Archaeoleg Cymru	Heneb: Nid yw'r Ymddiriedolaeth Archaeoleg Cymru yn cael ei chrybwyll ar hyn o bryd yn y rhestrau o ymgynghoreion, ond mae'r sefydliadau cyn uno Ymddiriedolaeth Archaeolegol Clwyd-Powys ac Ymddiriedolaeth Archaeolegol Gwynedd yn ymddangos yn y rhestrau a ddarperir gan Wynedd, Sir y Fflint a Sir Ddinbych. Er mwyn osgoi dryswch, dylid rhestru Heneb fel ymgynghorai ar gyfer pob un o'r chwe awdurdod lleol ac APC Eryri, a dylid dileu cyfeiriadau at yr hen Ymddiriedolaethau rhanbarthol.	Bydd y CBC yn sicrhau bod y rhestr gyswllt yn cael ei diweddarau i gyfeirio at Heneb ac nid yr hen ymddiriedolaethau – lluniwyd y rhestr o'r rhai y mae pob awdurdod lleol yn eu defnyddio ar gyfer eu CDLLau felly bydd y CBC yn gwneud yr un pwynt i'r ACLlau bod angen iddynt ddiweddarau eich manylion.	Diweddarau rhestr gyswllt CDS y CBC gyda'r manylion diwygiedig
4	Jenny Emmett Heneb: Ymddiriedolaeth Archaeoleg Cymru	Mae gan Heneb rôl statudol wrth gynnal y Cofnod Amgylchedd Hanesyddol statudol ar ran Gweinidogion Cymru, y mae'n ofynnol i gyrff cyhoeddus eu defnyddio wrth gyflawni eu swyddogaethau, a nhw yw'r cynghorwyr cynllunio archaeolegol ar gyfer pob un o'r awdurdodau cynllunio lleol. Er mwyn sicrhau bod ymgynghoriad â ni ar y pwyntiau perthnasol yn y broses, ochr yn ochr â sefydliadau eraill sy'n darparu gwasanaethau cyhoeddus, efallai y byddai'n briodol i ni gael ein grwpio at ddibenion ymgynghori gyda'r Cyrff Ymgynghori Penodol yn hytrach na'r gyfres ehangach o grwpiau diddordeb arbennig a sefydliadau gwirfoddol / cymunedol.	Er bod rheoliadau'r CDS yn eithaf penodol o ran y math o ymgynghorai a phwy ddylai fod yn rhan o'r rhestr Ymgynghoreion Penodol, mae'r CBC serch hynny wedi ychwanegu Heneb at y rhestr honno.	Ychwanegu Heneb at restr Ymgynghoreion Penodol y CDS

5	Jenny Emmett Heneb: Ymddiriedolaeth Archaeoleg Cymru	Nid oes llawer o sôn am dreftadaeth ddiwylliannol a'r amgylchedd hanesyddol yn y DDA, ac mae Deddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2023 ar goll o amlinelliad polisi a deddfwriaeth berthnasol. Dylai'r amgylchedd hanesyddol ffisegol a'r dreftadaeth ddiwylliannol anniriaethol gael eu cynnwys yn yr ISA, yn unol â dull integredig Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 a Rheoliadau Asesiad Amgylcheddol Strategol 2004.	O ran y Cytundeb Cyflawni, mae'n ddogfen weithdrefnol ac nid yn un sy'n cynrychioli cynnwys gwirioneddol y cynllun fel y cyfryw. Bydd y CBC yn sicr yn mynd i'r afael â'r diffyg cyfeiriad at y ddeddfwriaeth rydych chi'n cyfeirio ati ond o ran eich pwynt ynglŷn â chyfeirio at dreftadaeth ddiwylliannol ac amgylchedd hanesyddol, dylid cofio bod y Cytundeb Cyflawni yn ddogfen weithdrefnol sy'n nodi sut y bydd y cynllun yn cael ei gynhyrchu, pwy fydd yn cymryd rhan, a pha mor hir y bydd yn ei gymryd. Ar y sail hon nid oes unrhyw beth yn cael ei gynnwys na'i ddiystyru ac mae prosesau allweddol wedi'u cynnwys yn rheoliadau'r CDS a Llawlyfr drafft y CDS sy'n ymwneud â phethau fel casglu sylfaen dystiolaeth a cwmpasu'r cynnwys ar gyfer Asesiad Effaith Integredig lle bydd y materion hyn yn cael eu hystyried. Rhaid i'r CDS hefyd gyfeirio at y Cymru'r Dyfodol: y Cynllun Cenedlaethol a sut mae'n ymdrin â'r materion rydych chi'n tynnu sylw atynt, er mwyn penderfynu sut y gall y materion hyn droi'n bolisi ar y lefel ranbarthol strategol. Dyna lle gall y budd ohonoch chi fod yn gorff unedig helpu mewn gwirionedd, a deall sut rydych chi'n teimlo y gallai'r materion rydych chi'n eu codi gael eu cyfeirio atynt ar lefel polisi cynllunio strategol ranbarthol.	Diwygio'r Cytundeb Cyflawni drafft i gyfeirio at Ddeddf yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) 2023
6	Jenny Emmett Heneb: Ymddiriedolaeth Archaeoleg Cymru	Mae'r rhestr o Ddogfennau'r Sylfaen Dystiolaeth yn Atodiad 1 yn cynnwys Asesiad Cymeriad Tirwedd ac Asesiad Dynodiad Tirwedd Arbennig. Efallai y gwyddoch bod Cyfoeth Naturiol Cymru yn cynnal	Mae Atodiad 1 o'r Cytundeb Cyflawni yn cynnwys sail eang ar gyfer y dystiolaeth debygol y gallai fod ei hangen i lywio'r CDS a rhan fawr o hyn fydd archwilio'r hyn sy'n bodoli eisoes, o ran y dystiolaeth y mae pob Awdurdod Lleol wedi'i	

		<p>adolygiadau rheolaidd o'r natur hon a fydd yn berthnasol, ac ar hyn o bryd yn gweithio gyda Heneb i edrych yn arbennig ar newid mewn ardaloedd a ddynodwyd ar y Gofrestr Tirweddau o Ddiddordeb Hanesyddol anstatudol. Wrth i'r asesiadau strategol hyn gael eu paratoi, hoffem i chi ymgynghori â ni fel y gallwn gyfrannu unrhyw wybodaeth berthnasol sy'n deillio o'r gwaith hwn.</p>	<p>choladu ar gyfer eu priod CDLI, a ffynonellau fel y rhai rydych chi'n sôn amdanynt. Fodd bynnag, byddai'n ddefnyddiol pe bai CNC yn fwy rhagweithiol wrth hyrwyddo'r gwaith hwn a'u bod hefyd yn ei gyflwyno mewn cyd-destun ehangach na lleol. Mewn trafodaeth ddiweddar gyda swyddog profiadol o CNC, cyfeiriwyd at eu rhwystredigaeth ei bod yn anodd cael darlun strategol trosfwaol o waith amgylcheddol allweddol a meysydd polisi sy'n rhan o gylch gwaith CNC, a fyddai'n ddefnyddiol i waith y CDS. Nid yw'r CBC yn gweld mai rôl y CDS yw coladu gwaith o'r fath neu gynnal astudiaethau strategol i hysbysu CNC os yw'r gwaith hwnnw'n cael ei wneud ar lefel leol neu ddarniog gan CNC yn unig, ac mae angen dysgu'r gwersi o'r ffordd y mae'r holl fater o ffosffadau wedi'i ymdrin ag o hefyd. Bydd hyn yn rhan o ymgysylltiad cynnar o ran casglu tystiolaeth yn ogystal â llywio sut rydym yn cwmpasu gwaith ar bethau fel asesu tirwedd gan nad yw'r CBC yn sicr eisiau gwario arian cyhoeddus ar 'ail-greu'r olwyn' os yw'r asesiadau hyn eisoes ar gael a/neu yn gyfrifoldeb ar eraill i'w paratoi.</p>	
7	Jenny Emmett Heneb: Ymddiriedolaeth Archaeoleg Cymru	<p>Dylid nodi hefyd, yn gynyddol, bod angen asesiad penodol (a elwir yn ASIDOHL) gan Heneb a Cadw ar gyfer Safleoedd Posib sy'n effeithio ar Dirweddau Hanesyddol Cofrestredig, i lywio dyraniad safleoedd mewn cynlluniau datblygu lleol. Mae'n rhesymol rhagweld y gallai fod angen hyn wrth ystyried cynigion lefel strategol, sydd â</p>	<p>O ran ASIDOHL, pan fyddwch chi'n dweud bod Heneb a Cadw yn 'gofyn' am y rhain ar gyfer safleoedd posib, nid yw'r CBC yn glir sut mae'r gwaith hwnnw'n cysylltu â chyfrifoldeb y CBC (a'r ACLI priodol) i gynhyrchu CDLI a'r canllawiau y maent yn eu dilyn o ran PCC a llawlyfr y CDLI o ran y broses safleoedd posib a sut maent yn dewis safleoedd? Pa rôl mae Heneb a Cadw yn ei</p>	<p>Dim Heneb i egluro cyfeiriad at ASIDOHL</p>

		chwmpas mawr cymesur ar gyfer effaith tirwedd hanesyddol, fel ategu i'r LCA a'r SLDA.	chwarae wrth ddewis safleoedd? Ni all y CBC ddod o hyd i gyfeiriad at ASIDOHL yn y naill neu'r llall o'r canllawiau cenedlaethol a grybwyllwyd? Byddai'n ddefnyddiol i Heneb egluro sut y bydd yr asesiadau hyn yn berthnasol i'r broses asesu safleoedd posib y CDS.	
--	--	---	---	--

ADRODDIAD I'R IS-BWYLLGOR CYNLLUNIO STRATEGOL

4 Medi, 2025

TEITL: Materion ac opsiynau sy'n ymwneud ag ariannu'r gwaith o gynhyrchu'r Cynllun Datblygu Strategol (CDS)

AWDUR: Alwen Williams, Prif Weithredwr
Andy Roberts, Swyddog Cynllunio Strategol Rhanbarthol

1. PWRPAS YR ADRODDIAD

1.1. Mae'r adroddiad hwn yn darparu gwybodaeth i'r Is-bwyllgor Cynllunio Strategol mewn perthynas â'r mater o gyllido gwaith cynhyrchu'r Cynllun Datblygu Strategol (CDS). Mae hyn yn rhan o ddyletswydd statudol y CBC i baratoi'r CDS, ac mae'r adroddiad yn nodi'r costau cynhyrchu, y ddarpariaeth yn y gyllideb bresennol, a'r lefel sy'n ofynnol i dalu'r costau llawn, gan gynnwys opsiynau i liniaru costau.

2. Y PENDERFYNIAD A GEISIR

2.1. Cymeradwyo'r materion cyllido a'r opsiynau a nodir yn y nodyn briffio atodol, sef **Atodiad 1**, ac argymhell i'r Cyd-bwyllgor Corfforedig ystyried pob opsiwn i gyllido'r CDS, gan gynnwys gwneud sylwadau pellach i Lywodraeth Cymru.

3. Y RHESWM AM Y PENDERFYNIAD

3.1. Sicrhau bod yr Is-bwyllgor Cynllunio Strategol yn gwbl ymwybodol o'r materion cyllido a'r opsiynau sy'n ymwneud â'r CDS i lywio eu hargymhellion i'r Cyd-bwyllgor.

4. CEFNDIR AC YSTYRIAETHAU PERTHNASOL

4.1. Ystyriodd yr Is-bwyllgor Cynllunio Strategol y mater o gyllido'r CDS mewn sesiwn friffio anffurfiol a gynhaliwyd ddydd Gwener, 27 Mehefin, 2025. Mae'r adroddiad hwn yn pwysu a mesur, yn ffurfiol, y materion a'r opsiynau sydd ar gael i ariannu'r CDS yn llawn.

4.2. Mae'r nodyn briffio atodol (**Atodiad 1**) yn rhoi dadansoddiad llawn o'r amcangyfrif o gost gyffredinol cynhyrchu'r CDS, sy'n deillio o waith manwl a wnaed gan Swyddogion Cynllunio Gogledd Cymru yn 2021. Gan ganiatáu ar gyfer cynnydd mewn prisiau ers i'r gwaith hwnnw gael ei wneud, asesir bod y gost gyffredinol o gynhyrchu'r CDS yn £3.276m.

4.3. Mae'r Cyd-bwyllgorau Corfforedig eraill yng Nghymru wedi gwneud amcangyfrifon tebyg, yn amrywio o'r ffigur uchod i £4m mewn un achos. Mae pryderon ynghylch ariannu lefel y costau dan sylw yn destun llythyr drafft sy'n cael ei ystyried gan Gadeiryddion CBC ac y bwriedir ei anfon at Weinidogion Cymru.

- 4.4. Mae'r Rheoliadau CDS yn nodi'n glir bod cynhyrchu CDS yn ddyletswydd statudol i'r Cyd-bwyllgor Corfforedig, ac ymhlyg gyda hynny mae'r cyfrifoldeb i dalu'r costau llawn o wneud hynny. Ar wahân i rywfaint o arian grant cymedrol ar y cychwyn, nid oes unrhyw gyllid wedi'i adnabod ar gyfer y CDS gan Lywodraeth Cymru, yn wahanol i'r ymrwymiad a gyhoeddwyd i gefnogi gwaith y Cynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol. Fel ag y mae pethau, mater i'r CBC yw talu costau llawn y CDS.
- 4.5. Trwy gyllidebu darbodus, mae'r CBC eisoes wedi gwneud darpariaeth ar gyfer, ac wedi ariannu gwaith cynnar ar sail dystiolaeth y CDS, ochr yn ochr â gwaith cyfochrog ar gyfer y Cynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol. Mae cyllideb y CBC am 2025/26 yn dyrannu cyllideb o £0.431m ar gyfer gwaith ar y CDS, sy'n cynnwys costau cyflogau cynnar i staff y Cyd-bwyllgor yn bennaf, a dyraniad ar gyfer cymorth ymgynghori. Ar hyn o bryd, mae'r Awdurdodau Lleol cyfansoddol yn rhanbarth Gogledd Cymru ac Awdurdod y Parc Cenedlaethol yn talu costau'r gyllideb drwy gyfraniadau i'r CBC, wedi'u dosrannu yn seiliedig ar faint y boblogaeth.
- 4.6. O safbwynt adnoddau, mae'r CBC wedi ymgysylltu â swyddog arweiniol yn fewnol i gydlynu cynnydd, a hyd yma:
- Mae Cytundeb Cyflawni drafft wedi'i gynhyrchu sydd yn destun ymgynghori ar hyn o bryd.
 - Mae gwaith cymorth ymgynghori cynnar wedi'i gwmpasu ac wrthi'n cael ei gostio.
 - Mae'r Is-bwyllgor Cynllunio Strategol wedi'i gynnull gyda Chadeirydd ac Is-gadeirydd wedi'u hethol.
 - Mae adolygiad o sefyllfa'r gyllideb a'r gofynion cyllido ar gyfer y CDS wedi'i gynnal.
 - O ran sefyllfa'r gyllideb, mae'r Cytundeb Cyflawni wedi gosod rhaglen cynhyrchu CDS dros bum mlynedd, sef 2026-2031, gyda'r amcangyfrif o gyfanswm y gost yn £3.276m.
- 4.7. Byddai cymryd y dyraniad cyllideb cyfredol 2025/26 ar gyfer y CDS (£0.431m) a chynllunio dros raglen bum mlynedd y CDS o 2026 ymlaen, yn rhoi cyfanswm cyllideb o £2.158m.

5. CYFLAWNI COSTAU LLAWN Y CDS

- 5.1. O'i gymharu â'r amcangyfrif o gyfanswm cost y CDS (£3.276m), mae hyn yn gadael diffyg posibl o oddeutu £1.1m yn y gyllideb dros y rhaglen bum mlynedd, neu £0.223m y flwyddyn. Mae hyn, ar gyfartaledd, yn gofyn £32k yn ychwanegol y flwyddyn gan bob Awdurdod Lleol ar gyfer y rhaglen dros bum mlynedd (yn ychwanegol at gyfraniadau cyfredol y CDS), er bydd hyn yn amrywio pan gaiff ei ddosrannu yn ôl maint y boblogaeth. DS: y cyfraniad, ar gyfartaledd, i'r CDS yng nghyllideb 2025/26 oedd £61.6k. - felly mae angen cynnydd o oddeutu 50% o'r cyfraniad presennol. Fel rhan o'r cyfrifiadau a wnaed gan Brif Swyddogion Cynllunio Gogledd Cymru yn 2021, mae'n berthnasol i'r Aelodau nodi bod costau cyfartalog ac/neu ddosrannu uwch wedi'u hadnabod i awdurdodau lleol na'r ffigurau uchod.
- 5.2. Er bod y CBC wedi cyrraedd carreg filltir gyntaf sylweddol gyda'r CDS wrth gynhyrchu ac ymgynghori ar y Cytundeb Cyflawni, ni fydd yn gallu cyflwyno'r Cytundeb Cyflawni yn ffurfiol i Lywodraeth Cymru i'w gymeradwyo nes y gall ddangos sut y bydd yn cwrdd â holl gostau cynhyrchu'r CDS. Dim ond trwy broses gosod cyllideb 2026/27 y gall wneud hyn trwy ddangos ei fod wedi gosod cyllideb gymesur i gwrdd â chostau'r flwyddyn gyntaf yn llawn, ac yna darparu datganiad ymrwymiad i gyflawni'r un ddarpariaeth am y pedair blynedd sy'n weddill o gynhyrchu'r cynllun.

5.3. Mae amryw o opsiynau ar gael i'r CBC i liniaru'r diffyg yn y gyllideb:

- Sicrhau grant untro yn ystod y flwyddyn (2025/26) o hyd at £200k y mae Llywodraeth Cymru yn ei gynnig ar hyn o bryd, sy'n gysylltiedig â pherfformiad – byddai hyn yn dibynnu ar y CBC yn cymeradwyo Cytundeb Cyflawni drafft ar ôl ymgynghori (Medi 2025 yw targed y CBC ar gyfer cymeradwyo'r Cytundeb Cyflawni - £100k), a chyflwyno'n ffurfiol o fewn y flwyddyn ariannol hon (h.y. cyn 31 Mawrth, 2026 - £100K). Mae'r ail ran yn dibynnu ar osod cyllideb lawn yn unol â pharagraff 5.2 uchod.
- Cynyddu ardoll yr Awdurdodau Lleol ar gyfer y CDS yn y flwyddyn ariannol 2026/27 a gwneud ymrwymiad i gynnal y lefel honno am bedair blynedd arall.
- Edrych ar ddefnyddio balansau neu gronfeydd wrth gefn o gyllidebu darbodus blaenorol.
- Trafod ymhellach gyda Llywodraeth Cymru (e.e. Llythyr Cadeiryddion).
- Cydweithio ag awdurdodau lleol a allai ganiatáu gwneud arbedion mewn cyflogau a'u defnyddio i leihau cyfraniadau yn ystod y flwyddyn.
- Gwneud y mwyaf o gymorth ymgynghori cost-effeithiol.
- Dehongli Rheoliadau CDS yn effeithlon i gynhyrchu'r cynllun yn gyflymach a lleihau'r costau cyffredinol.

5.4. Yn y pen draw, rhaid i'r CBC ddangos y gall ariannu gwaith cynhyrchu'r CDS. Tan hynny, ni all gyflwyno'r Cytundeb Cyflawni i'w gymeradwyo'n ffurfiol na gwneud unrhyw gynnydd pellach gyda gwaith cynhyrchu'r cynllun.

6. Y CAMAU NESAF

6.1. Gofynnir i'r Aelodau ystyried a chymeradwyo'r materion a'r papur opsiynau sydd ynghlwm wrth yr adroddiad hwn ac argymhell i'r CBC ystyried yr opsiynau hyn.

7. GOBLYGIADAU ARIANNOL

7.1. Bydd y costau'n cael eu tynnu o gyllidebau presennol CBC y Gogledd gyda'r gefnogaeth angenrheidiol gan dimau Cyfreithiol a Chyllid y CBC. Bydd y CBC hefyd yn ceisio sicrhau cymorth ariannol pellach gan Lywodraeth Cymru ac yn edrych ar yr holl opsiynau ariannu perthnasol eraill. O ran cyllideb bresennol y CBC ar gyfer 2025/26 sy'n ymwneud â'r CDS, byddai angen cynyddu'r gyllideb hon 50% o'r lefel bresennol bob blwyddyn, dros gyfnod cynhyrchu'r cynllun sef 2026-2031, i gwrdd â chostau llawn y CDS.

8. GOBLYGIADAU CYFREITHIOL

8.1. Mae gan y Cyd-bwyllgor Corfforedig ddyletswydd statudol i baratoi Cynllun Datblygu Strategol o dan Ddeddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004 (fel y'i diwygiwyd). Mae'r gofynion a'r camau penodol i gynhyrchu Cynllun Datblygu Strategol wedi'u nodi yn Rheoliadau Cynllunio Gwlad a Thref (Cynllun Datblygu Strategol) (Cymru) 2021.

ATODIADAU:

Atodiad 1: Nodyn Briffio Materion ac Opsiynau Cyllido CDS

YMATEB Y SWYDDOGION STATUDOL:

i. Swyddog Monitro:

“Mae’r adroddiad yn tanlinellu’r mater o ariannu proses y Cynllun a'r angen i'r CBC sicrhau bod y mater hwn yn cael ei ddatrys fel rhag-amod ar gyfer cyflwyno'r Cytundeb i Lywodraeth Cymru. Mae'r adroddiad yn nodi'r materion allweddol sy'n dal angen sylw a bydd angen i'r CBC eu hystyried fel rhan o'i safbwynt cyffredinol ar y gyllideb a'i gynrychioliadau at Lywodraeth Cymru.”

ii. Swyddog Cyllid Statudol:

“Mae gosod y gyllideb cynllunio strategol yn benderfyniad a wneir fel rhan o'r broses gyffredinol o osod cyllideb ar gyfer y Cyd-bwyllgor Corfforedig, gan ei fod yn ddosraniad ymhlith y cynghorau cyfansoddol a'r awdurdod parc cenedlaethol. Mae cyllidebu yn broses ddi-dor, ac mae’r costau amcangyfrif o gyflawni'r Cynllun Datblygu Strategol dros y pum mlynedd nesaf yn cael eu hystyried yn barhaus, tra bod yr amcangyfrifon a ddarperir gan Swyddogion Cynllunio Gogledd Cymru yn sail ddefnyddiol a gwybodus i ymgymryd â'r gwaith.

Er bod paragraff 4.7 o'r adroddiad a'r tablau yn yr atodiad yn dangos diffyg pe bai'r dyraniad cyllideb ar gyfer y Cynllun Datblygu Strategol yn parhau i fod yn sefydlog dros gyfnod o bum mlynedd y rhaglen, nid yw'r Cyd-bwyllgor Corfforedig wedi cytuno ar hyn eto. Bydd y gyllideb ar gyfer 2026/27 yn cael ei osod ym mis Ionawr 2026.

Gellir crynhoi'r opsiynau ym mharagraff 5.3 fel cynyddu incwm, lleihau costau, neu gyfuniad o'r ddau. Nid oes gan y Cyd-bwyllgor Corfforedig unrhyw bwerau i godi trethi, felly'r unig gynnydd mewn incwm y gall ei ddisgwyl byddai grantiau ychwanegol gan Lywodraeth Cymru neu gynnydd yn yr ardoll a godir ar y chwe cyngor cyfansoddol ac Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri. Mae Llywodraeth Cymru yn annhebygol o gynnig cyllid ychwanegol oni bai bod y Cyd-bwyllgorau Corfforedig yn gwneud ceisiadau am gyfraniad ychwanegol.”

NODYN BRIFFIO

Materion ac Opsiynau Cyllido CDS

Andy Roberts, Swyddog Cynllunio Datblygu Strategol Rhanbarthol

Y Cyd-destun

Mae gan y CBC ddyletswydd statudol i gynhyrchu Cynllun Datblygu Strategol (CDS), ac fel rhan o hyn, dylai asesu faint o adnoddau sydd eu hangen i gwblhau'r ddyletswydd hon, yn cynnwys sut i ariannu'r gwaith o gynhyrchu'r cynllun hwn yn llawn.

Mae Nodyn Esboniadol 1 Llywodraeth Cymru (Cynlluniau Datblygu Strategol - y trosglwyddiad i Gyd-bwyllgorau Corfforedig) a gynhyrchwyd yn 2021 yn nodi ym mharagraff 5.2; *"mae angen gwneud cyswllt allweddol rhwng y Cytundeb Cyflawni (CC), graddfa a chwmpas y tîm paratoi cynllun a chynllunio ariannol, oherwydd heb fod y tri yn eu lle gall cynnydd gael ei rwystro"*.

Gwnaed gwaith gan Grŵp Swyddogion Cynllunio Gogledd Cymru (NWPOG) yn 2021 i asesu graddfa a sgôp tîm paratoi cynllun, ac i asesu sgôp a chostau tebygol cynhyrchu CDS yn gyffredinol. Roedd yr ymarferiad hwn yn cyfrifo y byddai'r costau cyffredinol i gynhyrchu'r CDS yn £3,120,461, a chan dybio bod 5% yn rhesymol am gynnydd/chwyddiant ers hynny, byddai'r gost erbyn hyn yn £3,276,484.

Tra bo CBC y Gogledd wedi mynd ati'n ddarvoudus i osod cyllideb i gychwyn gwaith ar y CDS yn ei gyllideb gyntaf ar gyfer 2025/26 (£431,500), gyda'r rhagdybiaeth ar gyfer amserlen cynhyrchu cynllun o 5 mlynedd (2026/27 - 2030/31), ni fyddai hyn (os yw'n cael ei gadw'n statig) yn bodloni costau llawn y CDS, sy'n cael ei amcangyfrif gan NWPOG.

Mae cael adnoddau a chyllid ar gyfer y CDS yn fater allweddol sy'n cael ei godi gan bob un o'r pedwar CBC yng Nghymru ar hyn o bryd, oherwydd er bod y mwyafrif o'r Cyd-bwyllgorau Corfforedig (CBC) wedi ymgysylltu ag ymgynghorwyr i arwain ar gynhyrchu Cynlluniau Trafnidiaeth Rhanbarthol (CTRh), mae'r gofynion hwy a mwy cymhleth ar gyfer CDS yn golygu bod y CBC angen ystyried defnyddio ei staff ei hun i gydlynu'r CDS mewn ffordd sy'n gost-effeithiol.

Mae cadeiryddion y pedwar CBC yn ystyried gwneud cyswllt gyda Lywodraeth Cymru i ddatgan, heb gefnogaeth ariannol sylweddol gan LIC, ni fydd ganddynt adnoddau ddigonol i baratoi CDS ar gyfer eu ranbarthau perthnasol.

Mae Llywodraeth Cymru (yn anffurfiol ar hyn o bryd) wedi awgrymu bod posibilrwydd y bydd £400k ar gael yn y flwyddyn er mwyn i bob CBC fwrw ymlaen gyda'r gwaith ar y Cytundebau Cyflawni. Byddai hyn yn cynnig £100k fesul CBC os yw'n cael ei ddosbarthu yn gyfartal, ond deallir ei fod yn fwy tebygol o gael ei gynnig i'r Cyd-bwyllgorau Corfforedig hynny sydd eisoes wedi cychwyn gweithio ar eu Cytundebau Cyflawni. Ar hyn o bryd, mae Rhanbarth Prifddinas Caerdydd wedi paratoi Cytundeb Cyflawni drafft ac wedi cwblhau ymgynghoriad, ond nid yw wedi cyflwyno hwn i Lywodraeth Cymru. Mae gan Uchelgais Gogledd Cymru ddrafft cyntaf o Gytundeb Cyflawni a bydd ymgynghoriad yn cael ei gynnal arno dros yr haf. Nid yw'r ddau CBC arall wedi cychwyn gweithio ar eu Cytundebau Cyflawni. Mae hyn yn golygu bod £200k posib ar gael i Uchelgais Gogledd Cymru - £100k pan fo Cytundeb Cyflawni drafft yn cael ei gytuno gan y CBC (Medi 2025) a £100k pan fo Cytundeb Cyflawni terfynol yn cael ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru (DS: mae'r Cytundeb Cyflawni terfynol angen adnabod sut fydd y CDS yn cael ei ariannu'n llawn gan y CBC, a'i gyflwyno erbyn 31.03.2026 er mwyn medru hawlio'r ail grant o £100k).

Y dyraniad cyllideb CBC ar gyfer y CDS 2025/26

Cytunodd y CBC ar ei gyllideb ar gyfer blwyddyn ariannol 2025/26 yn ei gyfarfod ar 17 Ionawr, 2025. Mae'r gwariant refeniw a'r incwm a gytunwyd ar gyfer y CDS fel a ganlyn:

Cyllideb Refeniw 2025/26 Cyd-Bwyllgor Corfforedig Gogledd Cymru.

Atodiad 1

Gwariant	Cynllunio Strategol (£)	Trafnidiaeth (£)	Parth Buddsoddi (£)	Cyd-Bwyllgor Corfforedig (£)	Cyfanswm Cyllideb (£)	
Gweithwyr						
Gwariant Gweithwyr (Cyflog, Y.G. a Blwydd-dal)	226,230	112,970	0	428,880	768,080	
Lwfans aelodau lleol	0	0	0	1,230	1,230	
Cyfanswm Gweithwyr	226,230	112,970	0	430,110	769,310	
Teithio						
Teithio a chynhaliadau	940	400	0	1,660	3,000	
Cyfanswm Teithio	940	400	0	1,660	3,000	
Cyflenwadau a gwasanaethau						
Offer a chyfarpar	3,440	1,470	0	6,090	11,000	
Cyflenwadau amrywiol	940	400	0	1,660	3,000	
Ymgysylltu a chyfarfodydd	930	1,160	0	2,780	4,870	
Ffioedd Archwilio Cymru	0	0	0	30,000	30,000	
Ymgynghorwyr allanol	132,500	66,340	0	10,000	208,840	
Yswiriant	15,000	15,000	0	30,000	60,000	
Systemau	4,770	5,960	0	14,310	25,040	
Cyfanswm Cyflenwadau a gwasanaethau	157,580	90,330	0	94,840	342,750	
Gwasanaethau Cefnogol						
Cefnogaeth Gwasanaethau Cyllid (yn cynnwys Swyddog Adran 151)	11,630	10,920	0	47,100	69,650	
Cyfreithiol (yn cynnwys y Swyddog Monitor)	12,940	12,940	0	27,330	53,210	
Cefnogaeth Democratiaeth	14,220	17,770	0	42,650	74,640	
Gwasanaethau Corfforaethol	4,750	4,920	0	12,710	22,380	
Technoleg Gwybodaeth	3,210	1,380	0	5,690	10,280	
Cyfanswm Gwasanaethau Cefnogol	46,750	47,930	0	135,480	230,160	
Costau sefydlu						
Cyfreithiol	0	0	0	50,000	50,000	
Ymgynghorwyr Allanol	0	0	0	72,000	72,000	
Parth Buddsoddi	0	0	180,000	0	180,000	
Cyfanswm Costau sefydlu	0	0	180,000	122,000	302,000	
Cyfanswm Cyllideb Gwariant	431,500	251,630	180,000	784,090	1,647,220	
Parth Buddsoddi	0	0	(180,000)	0	(180,000)	
Cyfraniad o gronfa	(56,460)	(67,450)	0	(440,830)	(564,740)	
Cyfanswm Cyllideb Gwariant Net	375,040	184,180	0	343,260	902,480	
	Cynllunio Strategol (£)	Swyddogaethau eraill (£)		Cyfanswm Ardoll (£)	Ardoll 2024/25	(Cynnydd)/Gostyngiad
Incwm						
Cyfraniadau Partneriaid drwy ardoll						
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy	(59,630)	(87,190)		(146,820)	(123,880)	(22,940)
Cyngor Sir Ddinbych	(52,660)	(74,050)		(126,710)	(107,300)	(19,410)
Cyngor Sir y Fflint	(84,450)	(118,820)		(203,270)	(172,610)	(30,660)
Cyngor Gwynedd	(53,860)	(90,830)		(144,690)	(121,130)	(23,560)
Cyngor Sir Ynys Môn	(37,540)	(52,800)		(90,340)	(76,710)	(13,630)
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	(73,770)	(103,750)		(177,520)	(150,420)	(27,100)
Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri (APCE)	(13,130)			(13,130)	(12,770)	(360)
Cyfanswm Cyllideb Incwm	(375,040)	(527,440)		(902,480)	(764,820)	

Mae'r gyllideb gwariant gros ar gyfer gwaith CDS yn £431,500 sy'n cynnwys yr holl gostau staffio, ymgynghoriaeth, cyflenwadau a gwasanaethau, a chostau cefnogi eraill. Y ffynhonnell gyllid ar gyfer hyn yw'r cyfraniad cymesur gan bob awdurdod lleol sy'n £375,040 + cyfraniad o'r cronfeydd wrth gefn o £56,460.

Pe byddai'r gyllideb bresennol yn parhau'n statig am hyd y CDS, yna byddai cyfanswm y gyllideb yn £2,157,500 o flwyddyn ariannol 2026/27 (h.y. £431,500 x 5). Pan fo hyn yn cael ei gymharu gydag amcan gost NWPOG, byddai hyn yn gadael diffyg cyllidol o £1,118,984 (neu £223,796.81 y flwyddyn). Mae hyn yn cynrychioli gofyniad blynyddol cyfartalog o £31,970.97 yn ychwanegol gan bob awdurdod lleol.

I gwblhau'r Cytundeb Cyflawni i'w gyflwyno i Lywodraeth Cymru, rhaid i'r CBC nodi'r costau ar gyfer cynhyrchu'r CDS, a'r ffigyrau a ddarparwyd gan NWPOG yw'r unig amcangyfrifon rhesymol sydd ar gael ar gyfer y diben hwn. Maent hefyd yn unol â chostau tebyg sydd wedi'u cyfrifo gan Ranbarth Dinas Caerdydd yn eu Cytundeb Cyflawni drafft a'r amcangyfrifon ehangach a wnaed gan y CBC eraill oedd wedi nodi costau posib o rhwng £3.5-£4.5m. Mae'r ffaith bod yn rhaid i'r CBC hefyd ddangos ei fod wedi

dyrannu cyllideb ddigonol i gwrdd â'r costau hyn dros oes y prosiect CDS, cyn cyflwyno'r Cytundeb Cyflawni i Lywodraeth Cymru am gymeradwyaeth, yn elfen sydd yn fwy hanfodol byth.

Ffyrdd i gwrdd â'r diffyg ariannol

Pan wnaeth NWPOG baratoi'r amcangyfrifon cost i gynhyrchu CDS (tabl 5 isod), fe nodwyd cyfran y gost ar gyfer pob awdurdod lleol hefyd, yn seiliedig ar faint poblogaeth pob ACLL (tabl 7 isod).

Tabl 5 - Cyllideb Blynyddol ar gyfer y Rhaglen Cyflawni 5 Mlynedd (staff sgerbwdd blwyddyn 1 yn unig)

COSTAU	Blwyddyn 1 2022/23	Blwyddyn 2 2023/24	Blwyddyn 3 2024/25	Blwyddyn 4 2025/26	Blwyddyn 5 2026/27
Cychwyn y prosiect	£50,000	£0	£0	£0	£0
Tim CDS	£82,070	£448,848	£448,848	£448,848	£448,848
Tim Cychwynnol y CDS	£13,000	£0	£0	£0	£0
Sail y Dystiolaeth	£0	£265,000	£265,000	£265,000	£0
Costau Archwilio	£0	£0	£0	£50,000	£200,000
Cyfieithu	£0	£12,500	£12,500	£12,500	£12,500
Argraffu	£0	£13,750	£13,750	£13,750	£13,750
Costau TG/Basdata	£0	£20,000	£3,333	£3,333	£3,333
Cyfanswm Cost y Gyllideb Flynyddol	£145,070	£760,098	£743,431	£793,431	£678,431

Tabl 7 – Cyfran y gost yn ôl yr Awdurdodau Cynllunio Lleol (staff sgerbwdd blwyddyn 1)

Awdurdod Lleol	Poblogaeth	Cyfran	Costau CDS Blwyddyn 1 (£)	Costau CDS Blwyddyn 2 (£)	Costau CDS Blwyddyn 3 (£)	Costau CDS Blwyddyn 4 (£)	Costau CDS Blwyddyn 5 (£)	Cyfanswm Costau CDS (£)
Ynys Môn	70,000	10.02%	14,533	76,145	74,476	79,484	67,964	312,602
Gwynedd	103,000	14.74%	21,391	112,076	109,619	116,991	100,035	460,112
Parc Cenedlaethol Eryri	25,400	3.63%	5,270	27,613	27,007	28,823	24,646	113,359
Conwy	113,000	16.18%	23,476	123,002	120,305	128,396	109,786	504,964
Sir Ddinbych	95,300	13.65%	19,803	103,757	101,482	108,307	92,609	425,957
Sir y Fflint	155,600	22.28%	32,321	169,347	165,633	176,773	151,152	695,226
Wrecsam	136,100	19.49%	28,277	148,159	144,910	154,656	132,240	608,242
Gogledd Cymru	698,400	100.00%	145,070	760,098	743,431	793,431	678,431	3,120,461

Tra bo'r dyraniad costau bob blwyddyn yn gallu amrywio, mae'r amcangyfrif cyllideb cyffredinol yn ddigon cadarn i'w ddefnyddio er dibenion cyflwyno'r Cytundeb Cyflawni. Y prif wahaniaeth yw y gallai fod yn symlach i gyfartalu'r gyllideb sydd ei hangen o flwyddyn i flwyddyn. Gwahaniaeth arall yw y gwnaed y cyfrifiadau gwreiddiol yn 2021, ac mae'n ddarvoudus amcangyfrif cynnydd yn sgil costau cynyddol a chwyddiant ers hynny. Mae cynnydd rhesymol o 5% wedi'i gymhwyso, sy'n dod â chyfanswm y gyllideb sydd ei hangen ar gyfer y CDS i £3,276,484. Mae hyn yn cael ei gymharu isod gyda'r gyllideb sydd ar gael ar gyfer CDS yn y gyllideb sydd wedi'i chymeradwyo ar gyfer y CDS ar gyfer 2025/26.

Cymharu'r gyllideb:

a) Cyllideb Refeniw CDS y CBC 2025/26 a'r 5 mlynedd sy'n cael ei rhagamcanu (2026/27-2030/31)

£	2025/26	Rhagamcan 5 Mlynedd
Gweithwyr	226,230	1,131,150
Ymgynghorwyr allanol	132,500	662,500
Teithio	940	4,700
Deunyddiau a Gwasanaethau	25,080	125,400
Gwasanaethau Cefnogol	46,750	233,750
Cyfanswm	431,500	2,157,500

b) Amcan gyllideb CDS wedi'i pharatoi gan NWPOG

£	5 Mlynedd
Cyllideb CDS	3,120,461
Yn ogystal â lwfans am gostau cynyddol (5%)	3,276,484

c) Cyllideb wedi'i Rhagamcanu llai Amcan Gostau (diffyg)

£	5 Mlynedd	y flwyddyn
	-1,118,984	-223,796.80

Dosbarthiad y Diffyg:

Mae Llywodraeth Cymru wedi cyngori ei bod yn briodol rhannu'r costau rhwng yr awdurdodau lleol cyfansoddol yn y CBC, yn seiliedig ar eu poblogaeth. Bu'r CBC fabwysiadu'r dull hwn a dyma sut mae'r cyfraniadau at gyllideb refeniw CDS y CBC 2025/26, wedi'u cyfrifo. Wrth ddefnyddio'r dull hwn i rannu'r diffyg blynyddol sydd i'w weld uchod, bydd angen i'r CBC ddod o hyd i'r cyfraniad blynyddol a ganlyn (colofn d), yn ogystal â'r cyfraniadau a wnaed eisoes i gyllideb 2025/26 (colofn f), ar gyfer cyfnod pum mlynedd y prosiect CDS, er mwyn cyllido'r CDS yn llawn. Nid yw hyn yn atal ymchwilio i unrhyw ffynonellau cyllido eraill, ond mae'n darparu 'senario gwaethaf' o safbwynt cynllunio ariannol strategol gan y CBC.

Cyfran diffyg cyllideb y CDS yn ôl ACLI							
a	b	c	d	e	f	g	h
ACLI	Poblogaeth	%	% y boblogaeth a gymhwysir i ddiffyg cyllideb flynyddol	Diffyg blynyddol x5	Cyfraniad Cyllideb Cynllunio Strategol 2025/26*	Cyfraniad 2025/26 ynghyd â diffyg blynyddol	Cyfanswm y cyfraniad blynyddol x 5
Ynys Môn	70,000	10.02%	22,430.95	112,154.75	37,540	59,970.95	299,854.75
Conwy	113,000	16.18%	36,209.96	181,049.82	59,630	95,839.96	479,199.82
Sir Ddinbych	95,300	13.65%	30,538.14	152,690.69	52,660	83,198.14	415,990.69
Fflint	155,600	22.28%	49,860.80	249,304.00	84,450	134,310.80	671,554.00
Gwynedd	103,000	14.75%	33,005.54	165,027.71	53,860	86,865.54	434,327.71
Parc Cenedlaethol Eryri	25,400	3.64%	8,139.23	40,696.15	13,130	21,269.23	106,346.15
Wrecsam	136,100	19.49%	43,612.18	218,060.89	73,770	117,382.18	586,910.89
	698,400		223,796.80	1,118,984.00	375,040	598,836.80	2,994,184.00
					56,460	282,300	3,276,484.00
					* <i>QN: cafwyd cyfraniad o £56,460 o gronfeydd wrth gefn yn ystod y flwyddyn</i>	<i>Tybio y bydd cyfraniad o gronfeydd wrth gefn yn cael ei ail-adrodd am 5 mlynedd</i>	

Byddai hyn yn arwain at y cyfanswm cyfraniadau blynyddol a welir yng ngholofn g uchod, ac os byddai hyn yn cael ei gynnal dros bum mlynedd y cyfnod CDS, byddai'n rhoi digon o gyllid i dalu am gyfanswm yr amcan gostau (+ cynnydd o 5%) (colofn h). Hefyd, mae cafeat ar hyn o ran y ffaith nad oedd y cyfraniadau gan yr ACLI i gyllideb refeniw 2025/26 yn cwrdd â chyfanswm gwariant y gyllideb, a bu'n rhaid troi at y cronfeydd wrth gefn i gael cyfraniad i gau'r diffyg. Nid yw hyn yn glir eto, ond mae tybiaeth y byddai'r cyfraniad hwn yn parhau am gyfnod pum mlynedd y prosiect CDLI. Os nad yw hyn yn wir, yna byddai angen dod o hyd i £282,300 ychwanegol ar gyfer y CDS, e.e. 5 x £56,460.

Goblygiadau ar gyfer y CBC:

Mae'r cyfraniadau costau a'r dosrannu uchod yn gyfystyr â chyfartaledd o gynnydd o 60% o'r ddarpariaeth a wnaed yng nghyllideb refeniw Cynllunio Strategol y CBC yn 2025/26. Er bod y cynnydd hwn yn sylweddol, dim ond costau cychwynnol i gynhyrchu'r CDS a gafodd eu hystyried wrth osod cyllideb CBC 2025/26. Mae'n benodol a pherthnasol i nodi hyd yn oed gyda'r cynnydd gofynnol yn y cyfraniad sydd wedi'i nodi uchod i gwrdd â'r diffyg yn y gyllideb, byddai'r cyfanswm drosrannu

cyfraniadau sy'n cael eu dangos yng ngholofnau g a h uchod, yn dal yn llai na sydd wedi'u nodi yn y gwaith a wnaed gan NWPOG nôl yn 2021 (gweler tabl 7 uchod).

Felly, mae'r asesiad uchod wedi cael ei baratoi i friffio uwch swyddogion ac Aelodau, gyda'r bwriad o ddylanwadu ar y broses gosod cyllideb wrth symud ymlaen o 2026/27, ac hyd nes y byddai'r CDS yn cael ei fabwysiadu yn 2031, yn ogystal â hwyluso trafodaethau pellach gyda Llywodraeth Cymru am gyllid.

Ffyrdd posib i leihau'r diffyg yn y gyllideb:

Mae Llywodraeth Cymru wedi nodi bod posibilrwydd y bydd cyllid ar gael eleni fel grant unwaith ac am byth o hyd at £200k. Byddai hyn o bosib yn ddigon ar gyfer tua 20% o'r diffyg cyffredinol, felly'n lleihau lefel y gofyniad ychwanegol gan ACLI mewn blynyddoedd dilynol. Byddai'r gallu i gario ymlaen unrhyw gyllideb sydd heb ei defnyddio o 2025/26 hefyd yn gymorth i ostwng y costau ychwanegol yn y dyfodol i ACLI. Hefyd, dylid cynnal asesiad o lefel ac argaeledd unrhyw gronfeydd wrth gefn neu falansau eraill a allai fod wedi cronni o gyllideb heb ei gwario mewn blynyddoedd blaenorol i helpu gyda hyn.

Ar yr un pryd, mae adolygiad o waith NWPOG ar y gweill er mwyn sefydlu p'un a oes unrhyw sgôp i leihau'r costau.